

1 Čo znamená právny pojem „doručovanie písomností“ v praxi? Prečo existujú osobitné pravidlá, pokiaľ ide o „doručovanie písomností“?

Vo veci, ktorá sa dostane na súd, je komunikácia veľmi dôležitá. Je absolútne nevyhnutné, aby strany a sudca boli informovaní o nárokoch navrhovateľa, argumentoch odporcu, priebehu konania a rozhodnutiach súdu. Ak niektorá strana neuzná rozsudok a vec posunie na vyšší súd, musí o tom informovať ostatné strany. Komunikácia sa uskutočňuje odovzdaním alebo odoslaním dokumentov (ako sú napríklad predvolania, žiadosti, závery, rozsudky, odvolania atď.). V tomto prípade to nie je otázka samotných dokumentov, ale spôsobu, akým sú stranám a v prípade potreby aj súdu predkladané. Pravidlá v tejto oblasti sú uvedené v článkoch 32 až 47 Súdneho poriadku.

V Belgicku sa rozlišuje medzi oznámením a doručením.

Pri doručení ide v podstate o doručenie písomnosti inej osobe prostredníctvom štátneho úradníka. V Belgicku sa tento úradník označuje ako súdny vykonávateľ. Doručenie v pravom zmysle slova spočíva v tom, že súdny vykonávateľ osobne doručí overenú kópiu doručovanej písomnosti druhej osobe. Súdny vykonávateľ vám môže doručiť rôzne písomnosti (ďalej len „doručenie“ alebo „záznam o doručení“). Najznámejšie prípady doručovania písomnosti sú tieto:

- predvolanie na súd,
- doručenie rozsudku (prípadne spolu s platobným príkazom),
- platobný príkaz,
- príkaz na evakuáciu priestorov,
- zabavenie (napr. hnutel'ného majetku, bývania, ...)
- doručenie výpovednej lehoty,
- ...

Pri oznámení, na rozdiel od doručenia, ide o odoslanie originálu alebo kópie písomnosti v rámci súdneho konania poštou (teda bez sprostredkovania štátnym úradníkom).

Dôležitý je dátum doručenia.

V prípade predvolania sa musia dodržať určité časové lehoty medzi časom doručenia a časom úvodného pojednávania vo veci pred súdom.

Dátum doručenia rozsudku je aj dátumom začiatku lehoty na prípadné podanie námietky alebo odvolania.

Vo všeobecnosti sa používa doručenie. Oznámenie sa používa v zákonom stanovených špecifických prípadoch.

Aby doručenie bolo platné, záznam o doručení musí byť podpísaný doručujúcim súdnym vykonávateľom a musí obsahovať tieto informácie podľa čl. 43 Súdneho poriadku:

1. deň, mesiac, rok a miesto doručenia;
2. priezvisko, meno, povolanie, bydlisko a prípadne aj funkciu a zápis v obchodnom registri alebo registri remesiel osoby, na ktorej žiadosť sa záznam doručuje;
3. priezvisko, meno, bydlisko alebo miesto pobytu v prípade absencie bydliska a prípadne aj funkciu adresáta záznamu o doručení;
4. priezvisko, meno a prípadne aj funkciu osoby, ktorej bola kópia doručená, alebo informáciu o uložení kópie v prípade stanovenom v článku 38 ods. 1, alebo uložení záznamu o doručení poštou v prípadoch stanovených v článku 40;
5. priezvisko a meno súdneho vykonávateľa a jeho pracovná adresa;
6. podrobný rozpis nákladov na písomnosť.

Osoba, ktorej sa kópia doručí, potvrdí prijatie originálu podpisom. Ak podpísať odmietne, súdny vykonávateľ také odmietnutie uvedie v zázname o doručení.

Podľa článku 47 Súdneho poriadku súdny vykonávateľ nemôže vykonať doručenie v týchto prípadoch:

1. na mieste, ktoré nie je verejne prístupné, pred šiestou hodinou ráno a po deviatej hodine večer;
2. v sobotu, v nedeľu alebo počas štátneho sviatku (toto obmedzenie sa nevzťahuje na doručenie v trestných veciach: pozri kasačný súd., 27. marca 1984, R. W. 1984 – 1985, 1093; Antverpy, 2. októbra 1975, R.W. 1976 – 1977, 1834) s výnimkou naliehavých prípadov a s povolením zmierovacieho sudcu, ak ide o predvolanie vo veci, ktorá musí byť predložená jemu; sudcu, ktorý schválil dokument, ak ide o písomnosť podliehajúcu predchádzajúcemu schváleniu, a predsedu všeobecného súdu vo všetkých ostatných prípadoch.

Pri doručení strana, ktorej sa doručuje písomnosť, obdrží jej kópiu (doručenie), zatiaľ čo súdny vykonávateľ si ponechá originál dokumentu, kým prípad bude prebiehať. Súdny vykonávateľ si originál neponechá iba v prípade predvolania, ale postúpi ho súdu na účely plánovania (informovanie súdu o predvolaní).

Aby bola kópia záznamu o doručení platná, musí obsahovať všetky údaje originálu a musí byť podpísaná súdnym vykonávateľom (článok 43 Súdneho poriadku).

2 V prípade ktorých písomností sa vyžaduje formálne doručenie?

Zákon určuje, ktoré dokumenty musia a ktoré nemusia byť doručené alebo oznámené. Je ich však príliš veľa na uvedenie vyčerpávajúceho zoznamu. Sú to napríklad predvolania, návrhy, rozsudky, odvolania, námietky atď.

3 Kto zodpovedá za doručenie písomností?

Doručenie vykonáva súdny vykonávateľ, musí ho teda realizovať samotný súdny vykonávateľ.

Oznámenie realizuje úradník súdu (zriedkavo prokurátor) súdnym oznámením (osobitný typ doporučeného listu s potvrdením o doručení) alebo obyčajnou či doporučenou poštou. Pravidlá týkajúce sa súdnych oznámení sú uvedené v článku 46 Súdneho poriadku.

4 Zisťovanie adresy

4.1 Podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch pokúša sa požiadaný orgán v tomto členskom štáte z vlastného podnetu stanoviť miesto pobytu adresáta písomností, ktoré sa majú doručiť, ak adresát už nebýva na adrese známej žiadajúcemu orgánu?

Áno.

Prijímajúce orgány určené podľa článku 2 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch sú v rámci Belgicka územne príslušní súdni vykonávatelia. Podľa článku 1 kráľovského dekrétu zo 16. mája 1986, ktorým sa súdnym vykonávateľom povoľuje prístup do vnútroštátneho registra fyzických osôb, majú súdni vykonávatelia pri vykonávaní úloh v rámci svojej právomoci oprávnenie na prístup k informáciám uvedeným v článku 3 odseku 1 bodoch 1) až 9) a odseku 2 zákona z 8. augusta 1983, ktorým sa zriaďuje vnútroštátny register fyzických osôb. Tieto informácie zahŕňajú najmä adresu, ktorú má každá fyzická osoba zaregistrovaná ako hlavnú v registroch obyvateľov (bydlisko).

4.2 Majú zahraničné justičné orgány alebo strany súdnych konaní prístup do registrov alebo k službám v tomto členskom štáte, ktoré by im umožnili stanoviť súčasnú adresu danej osoby? Ak áno, aké sú existujúce registre a služby a ako treba postupovať? Aké prípadné poplatky treba uhradiť?

Nie.

Povolenie na prístup k informáciám obsiahnutým vo vnútroštátnom registri fyzických osôb môžu v zásade získať iba osoby, orgány verejnej moci, verejné organizácie a profesijné subjekty Belgicka uvedené v článku 5 zákona z 8. augusta 1983, ktorým sa zriaďuje vnútroštátny register fyzických osôb. Toto povolenie vydáva sektorový výbor pre vnútroštátny register vytvorený v rámci komisie pre ochranu súkromia podľa článku 15 zákona z 8. augusta 1983, ktorým sa zriaďuje vnútroštátny register fyzických osôb.

4.3 Ako orgány v tomto členskom štáte nakladajú so žiadosťou, ktorej cieľom je zistiť súčasnú adresu určitej osoby a ktorá bola zaslaná podľa nariadenia Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach?

Nemôžu v tomto konať s výnimkou prípadu, ak sa hľadanie tejto adresy považuje za vyšetrovací úkon s cieľom vykonania dôkazu, ktorý je určený na použitie v súdnom konaní v občianskych alebo obchodných veciach, ktoré sa začalo alebo sa má začať.

Pojem „dôkaz“ nie je definovaný v nariadení (ES) č. 1206/2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach. Okrem iného zahŕňa vypočutie svedkov, strán alebo expertov, predloženie dokumentov, vyšetrovanie, konzultácie so špecialistami v oblasti rodinných záležitostí alebo starostlivosti o dieťa.

Dožiadanie o vykonanie dôkazu podľa už spomínaného nariadenia (ES) č. 1206/2001 nemožno v zmysle článku 1 ods. 2 „žiadať o vykonanie dôkazu, ktorý nie je určený na použitie v súdnom konaní, ktoré sa začalo alebo sa má začať“.

Adresu osoby, ktorej sa má doručiť súdna alebo mimosúdna písomnosť, v zásade nemožno považovať za dôkazný prostriedok v zmysle už spomínaného článku 1 nariadenia (ES) č. 1206/2001.

Okrem toho sa v článku 4 ods. 1 písm. b) nariadenia (ES) č. 1206/2001 uvedeného vyššie výslovne stanovuje, že žiadosť musí obsahovať „označenie a adresy účastníkov konania [...]“.

5 Ako sa písomnosť bežne doručuje v praxi? Existujú alternatívne metódy, ktoré možno použiť (iné než náhradné doručovanie uvedené v bode 7)?

a) Doručenie

Spôsob doručenia je upravený v článkoch 32 – 47 Súdneho poriadku a vzťahuje sa na doručovanie v občianskych aj trestných veciach.

– Osobné doručenie (čl. 33 – 34 Súdneho poriadku)

Ak má súdny vykonávateľ uskutočniť doručenie písomnosti, najprv sa ju pokúsi odovzdať do vlastných rúk adresáta. Hovoríme tu o osobnom doručení.

Osobné doručenie adresátovi sa môže vykonať na mieste, kde ho zastihne súdny vykonávateľ. Nemusí to byť nevyhnutne v mieste pobytu príjemcu, platné doručenie môže prebehnúť napríklad na pracovisku, na verejnej komunikácii alebo aj v kancelárii samotného súdneho vykonávateľa.

Podmienkou v tomto ohľade je, že miesto doručenia sa musí nachádzať v obvode, ktorý spadá do právomoci súdneho vykonávateľa.

Ak nie sú k dispozícii žiadne údaje o mieste, kde sa adresát nachádza, súdny vykonávateľ sa v praxi dostaví priamo do bydliska adresáta v nádeji, že ho tam zastihne.

Ak sa so stranou, ktorej sa písomnosť má doručiť, stretne osobne (na akomkoľvek mieste) a ak táto odmietne prijať kópiu písomnosti, súdny vykonávateľ uvedie informáciu o takom odmietnutí na origináli (kópia sa pripojí k originálu) a písomnosť sa považuje za osobne doručeníu.

Čo sa týka doručenia právnickej osobe, písomnosť sa považuje za osobne doručeníu, keď sa kópia písomnosti odovzdá orgánu alebo poverenej osobe s oprávnením na základe zákona, stanov alebo riadneho oprávnenia zastupovať alebo spoločne zastupovať právnickú osobu v súdnych vzťahoch. Napríklad v prípade súkromnej akciovej spoločnosti (SPRL) sa písomnosť môže doručiť riaditeľovi, či už sa nachádza alebo nenachádza v hlavnom sídle alebo inde mimo hlavného sídla.

– Doručenie v mieste bydliska/hlavného sídla (článok 35 Súdneho poriadku)

Ak nie je možné písomnosť doručiť osobne, doručí sa v miesta bydliska adresáta. Pod pojmom „bydlisko“ sa rozumie miesto, ktoré má adresát zaregistrované ako hlavnú adresu v registroch obyvateľov, teda adresa bydliska.

Ak adresát nemá formálnu adresu bydliska, doručenie sa môže uskutočniť v mieste jeho pobytu. Miestom „pobytu“ sa rozumie akékoľvek iné zariadenie alebo miesto ako napríklad to, kde má osoba kanceláriu alebo obchodnú či podnikovú prevádzku. Ak má policajný komisár vedomosť o mieste pobytu strany, ktorá nemá formálne bydlisko, musí tieto informácie na požiadanie poskytnúť doručujúcemu súdnemu vykonávateľovi.

Ak ide o právnickú osobu, ktorej nie je možné písomnosť doručiť osobne, doručenie sa uskutoční v hlavnom alebo administratívnom sídle.

Pri doručení v mieste bydliska sa kópia písomnosti odovzdá rodičovi, príbuznému, poverenej osobe alebo zamestnancovi adresáta. Nie je možné odovzdať ju neplnoletému dieťaťu, ktoré nedosiahlo vek 16 rokov. Súdny vykonávateľ na origináli a kópii písomnosti uvedie funkciu osoby, ktorej kópiu odovzdá (napr. príbuzenský vzťah k adresátovi).

– Doručenie „par visa“ (čl. 38. ods. 1 Súdneho poriadku)

Ak súdny vykonávateľ nemôže zrealizovať doručenie jedným zo stanovených spôsobov (čl. 33 – 35 Súdneho poriadku), doručenie sa uskutoční v súlade s článkom 38 ods. 1 Súdneho poriadku, teda uložením záznamu o doručení v mieste bydliska alebo, v prípade absencie bydliska, v mieste pobytu adresáta (doručenie „par visa“).

Kópia písomnosti sa teda doručí na adresu prostredníctvom poštovej schránky v zatvorenej obálke [s uvedením adresy kancelárie súdneho vykonávateľa, priezviska a mena adresáta a miesta doručenia vrátane označenia „*Pro Justitia – A remettre d'urgence*“ (urgentná zásielka)].

V prípade absencie poštovej schránky je súdny vykonávateľ oprávnený uložiť kópiu (v obálke) akýmkoľvek spôsobom (napr. posunúť ju popod dvere, presunúť cez bránu alebo živý plot, pripievať k dverám pomocou lepiacej pásky).

Súdny vykonávateľ na origináli záznamu o doručení a na doručenej kópii uvedie dátum, čas a miesto uloženia kópie.

Najneskôr v prvý pracovný deň po doručení písomnosti súdny vykonávateľ odošle ním podpísaný list do bydliska adresáta alebo, v prípade absencie bydliska, do miesta jeho pobytu. V tomto liste sa uvedie dátum a čas doručenia, ako aj možnosť vyzdvihnúť identickej kópie písomnosti adresátom osobne alebo jeho písomne splnomocneným zástupcom v kancelárii súdneho vykonávateľa v lehote najneskôr do troch mesiacov odo dňa doručenia.

Ak adresát podal žiadosť o zmenu bydliska (žiadosť o zmenu adresy), doporučený list podľa odseku 3 sa odošle na adresu, ktorú má zapísanú v registroch obyvateľov, a na adresu, ktorú chce dať zaregistrovať ako svoje nové bydlisko.

Ak bol v prípade adresáta podaný návrh na výmaz z registra (adresy bydliska) *ex officio* a súdny vykonávateľ nemôže zo skutkových okolností vyvodiť, že adresát už nežije na adrese bydliska, doručenie stačí uskutočniť podľa článku 38 ods. 2 Súdneho poriadku (pozri ďalej).

V prípade návrhu na výmaz z registra *ex officio* je doručenie prokurátorovi podľa článku 38 ods. 2 Súdneho poriadku (pozri ďalej) prípustné len vtedy, keď súdny vykonávateľ na základe skutkových okolností potvrdí, že adresát už nežije na adrese bydliska (napr. keď sa súdny vykonávateľ dozvie, že adresát bol z príslušnej adresy vystaňovaný), alebo keď je doručenie fyzicky nemožné.

Ako už bolo spomenuté, oznámenie sa uskutočňuje listom, doporučeným listom alebo súdnym oznámením s doručenkou. V budúcnosti ho pravdepodobne bude možné uskutočniť aj elektronicky.

– Fyzická nemožnosť doručenia (článok 38 ods. 2 Súdneho poriadku)

Ak zo skutkových okolností zistených na mieste (napr. dom zničený požiarom, adresa bydliska, o ktorej sa zistilo, že je opustená) vyplýva, že je fyzicky nemožné vykonať doručenie uložením kópie písomnosti v mieste bydliska (alebo v mieste pobytu v prípade absencie bydliska) adresáta, doručenie spočíva v odovzdaní kópie štátnemu prokurátorovi s príslušnou miestnou príslušnosťou.

Na origináli a kópii sa uvedú skutkové okolnosti, ktoré si vyžadujú doručenie štátnemu prokurátorovi.

To isté platí aj vtedy, keď je miesto (na ktorom má adresát doručenia bydlisko) jednoznačne opustené a adresát doručenia nepožiadala o zmenu bydliska (napr. ak v prípade vystaňovania adresát nie je prítomný na danej adrese, písomnosť sa doručí štátnemu prokurátorovi podľa článku 38 ods. 2 Súdneho poriadku).

Ako už bolo uvedené, doručenie podľa článku 38 ods. 2 Súdneho poriadku sa uplatňuje aj v prípade návrhu výmazu z registra *ex officio*, keď súdny vykonávateľ vie preukázať, že adresát už na danej adrese v skutočnosti nežije.

Doručenie štátnemu prokurátorovi nie je platné, ak strana, na ktorej žiadosť sa doručenie vykoná, pozná zvolené miesto bydliska adresáta, prípadne miesto jeho pobytu.

– Doručenie v mieste zvoleného bydliska (čl. 39 Súdneho poriadku)

Ak si adresát zvolí bydlisko u splnomocneného zástupcu, doručenie alebo oznámenie sa môže uskutočniť v tomto zvolenom mieste bydliska. Ide o možnosť, nie povinnosť. Preto ani v prípade zvoleného bydliska neexistuje žiadny dôvod, aby sa doručenie neuskutočnilo v mieste skutočného bydliska (v Belgicku) [kasačný súd, (1. kap.), 26. februára 2010, J.T., 2010, č. 6397, 371; kasačný súd, (1. kap.), 10. mája 2012, R.W., 2012 – 13, 1212].

Existuje len jedna výnimka, ak adresát, ktorého skutočné bydlisko (alebo hlavné sídlo) je v zahraničí, má zvolené bydlisko v Belgicku. Vtedy sa doručenie musí uskutočniť v zvolenom mieste bydliska, aby bolo platné [čl. 40 Súdneho poriadku, pozri aj kasačný súd, (1. kap.), 9. januára 1997, R.W. 1997 – 98, 811: „Ak strana, na ktorej žiadosť sa doručenie vykoná, pozná zvolené miesto bydliska adresáta, táto strana je povinná dať písomnosť doručiť na také miesto. Nejde o možnosť, ale povinnosť v rámci verejného poriadku.“]

Ak je kópia odovzdaná do vlastných rúk splnomocneného zástupcu na zvolenej adrese, písomnosť sa považuje za osobne doručeníu. Doručenie ani oznámenie sa nemôže uskutočniť na zvolenej adrese, ak splnomocnený zástupca zomrel, nemá tam už bydlisko alebo ukončil svoju činnosť.

Voľba bydliska sa uskutočňuje na základe právneho vzťahu medzi stranami (to znamená v rámci konania medzi stranami). Preto platí len medzi týmito stranami a obmedzuje sa na tento právny vzťah. Kasačný súd preto rozhodol, že voľba miesta bydliska pri písomnosti v rámci konania na všeobecnom súde (napr. pri predvolaní alebo záveroch) je platná len pre celé konanie na všeobecnom súde, pre výkon následného rozsudku a pre odvolanie proti tomuto rozsudku (protistranou). Ak sa táto voľba bydliska neopakuje v nasledujúcom konaní (napr. v odvolaní), neplatí pre také nasledujúce konanie. (kasačný súd, 1. kap., 30. mája 2003, R.W. 2003 – 2004, 974; kasačný súd, 2. kap., 10. mája 2006, R.W. 2008 – 2009, 455; kasačný súd, 1. kap., 29. mája 2009, R.W. 2010 – 2011, 1561).

Je potrebné rozlišovať medzi pojmom „zvolené bydlisko“ a pojmom „referenčná adresa“, ktorý je uvedený nižšie.

Pokiaľ ide o uplatňovanie jazykových právnych predpisov (zákon z 15. júna 1935 o používaní jazykov v súdnych záležitostiach), jasne sa vyjadril exekučný sudca v Bruggách (exekučný sudca, Bruggy, 11. októbra 2006, T.G.R. 2010, 95): Rozhodujúce nie je skutočné bydlisko, ale miesto, kde sa uskutočňuje doručenie (v tomto prípade zvolené bydlisko). V danej veci navrhovateľ aj predvolaná strana žili vo frankofónnej oblasti. Predvolaná strana si však zvolila adresu v oblasti, kde sa hovorí holandsky. Predvolali ju (iba v holandčine) na exekučný súd v Bruggách. Podľa jazykových právnych predpisov predvolanie muselo byť vyhotovené v holandčine. Otázkou bolo, či mal byť priložený aj preklad do francúzštiny podľa článku 38 zákona o používaní jazykov. Sudca bol toho názoru, že k predvolaniu v holandčine nebolo potrebné priložiť preklad do francúzštiny, keďže pre výber jazyka je rozhodujúce len miesto doručenia.

– Doručenie v prípade neznámeho bydliska (čl. 40 Súdneho poriadku)

„Pokiaľ ide o osobu bez známeho bydliska či miesta pobytu alebo zvoleného bydliska v Belgicku, súdny vykonávateľ odošle kópiu písomnosti doporučenou poštovou zásielkou do miesta jej bydliska alebo pobytu v zahraničí, a prípadne letecky, ak sa miesto určenia nenachádza v susednom štáte bez toho, aby boli dotknuté iné spôsoby zasielania dohodnuté medzi Belgickom a krajinou bydliska alebo pobytu tejto osoby. Doručenie sa považuje za vykonané po odovzdaní písomnosti poštovej službe na základe potvrdenia o prevzatí podľa tohto článku.“

Pokiaľ ide o osobu bez známeho bydliska či miesta pobytu alebo zvoleného bydliska v Belgicku či v zahraničí, písomnosť sa doručí štátnemu prokurátorovi obvodu, v ktorom zasadá súd, ktorý sa návrhom má zaoberať alebo sa už zaoberal. Ak súdu nie je alebo nebol predložený žiadny návrh, písomnosť sa doručí štátnemu prokurátorovi obvodu, v ktorom má navrhovateľ bydlisko, alebo štátnemu prokurátorovi v Bruseli, ak nemá bydlisko v Belgicku.

(...)

Doručenie sa môže vždy uskutočniť osobne, ak sa príslušná osoba nachádza v Belgicku.

Doručenie do zahraničia alebo štátnemu prokurátorovi je neplatné, ak strana, na ktorej žiadosť sa doručenie vykoná, pozná bydlisko či miesto pobytu alebo zvolené bydlisko adresáta v Belgicku, alebo prípadne v zahraničí.“

Kasačný súd je toho názoru, že tu nejde o možnosť, ale o povinnosť v rámci verejného poriadku (kasačný súd, 1. kap., 9. januára 1997, R.W. 1997 – 1998, 811).

Strana, ktorej sa doručuje písomnosť a ktorá tvrdí, že protistrana pozná napr. jej bydlisko, a preto sa odvoláva na pravidlo o neplatnosti doručenia prokurátorovi, musí takéto tvrdenie doložiť dôkazmi. Dôkazné bremeno teda spočíva na strane, ktorej sa písomnosť doručuje (exekučný sudca, Gent, 18. marca 2008, R.W. 2010 – 2011, 124).

– Osobitné pravidlá doručovania (pozri čl. 41 a 42 Súdneho poriadku).

– Doručenia a oznámenia určené pre osoby so správcou sa uskutočnia týmto osobám a v mieste bydliska alebo pobytu správcu, pokiaľ také doručenie alebo oznámenie súvisí s úlohou správcu (čl. 499 ods. 12 Občianskeho zákonníka).

Referenčná adresa: Referenčnou adresou sa rozumie „buď adresa fyzickej osoby uvedenej v registri obyvateľstva v mieste, kde má hlavné miesto pobytu, alebo právnickej osoby, na ktorej je so súhlasom tejto fyzickej alebo právnickej osoby registrovaná fyzická osoba bez trvalého pobytu (čl. 1 ods. 2 zákona z 19. júla 1991).“

Osoba bez trvalého pobytu tak používa adresu bydliska inej osoby. Osoba, ktorá povolí inej fyzickej osobe použiť adresu svojho bydliska ako referenčnú adresu, sa zaväzuje bezplatne jej odovzdať všetky pre ňu určené dokumenty (napr. poštové zásielky). Okrem toho je možné na referenčnej adrese prijímať určité dávky (ktoré si vyžadujú formálnu adresu) (napr. rodinné prídavky, dávky v nezamestnanosti atď.) (na prijímanie sociálnych dávok však nie je potrebná referenčná adresa).

Referenčnú adresu môžu používať nasledujúce osoby (bez bydliska alebo trvalého pobytu):

- osoby využívajúce mobilný domov (napr. loď, prives alebo karavan) (s vylúčením obytných karavanov určených na bývanie),
- osoby neprítomné z dôvodu študijného alebo služobného pobytu na dobu kratšiu ako jeden rok,
- civilní a vojenský zamestnanci ozbrojených síl v zahraničí vrátane príslušníkov ich domácností,
- osoby, ktoré nemajú miesto pobytu alebo oň prišli z dôvodu nedostatku finančných zdrojov,

Ako referenčnú adresu je možné poskytnúť adresu verejného centra sociálnych služieb alebo adresu fyzickej osoby.

V prípade, že osoba má referenčnú adresu, súdny vykonávateľ môže na tejto adrese uskutočniť všetky doručenia, na rozdiel od konceptu zvoleného bydliska, ktorý je vysvetlený vyššie: súdny vykonávateľ môže na takú adresu doručiť iba písomnosti týkajúce sa právneho alebo súdneho konania, pre ktoré sa voľba tohto bydliska uskutočnila.

Súdny vykonávateľ však na referenčnej adrese bydliska nemôže nič zabaviť (osobe, ktorej patrí referenčná adresa), pretože sa má za to, že adresát písomnosti nevlastní na tejto referenčnej adrese žiadny huteľný majetok.

b) Oznámenie

Čl. 46, ods. 1 [...]

„Keď sa zasiela súdna zásielka s doručenkou v tlačenej podobe, pošta ju odovzdá osobne adresátovi alebo v mieste bydliska, ako je uvedené v článkoch 33, 34, 35 a 39. Osoba, ktorej sa zásielka odovzdá, podpíše a označí dátumom potvrdenie o doručení, ktorú pošta vráti odosielateľovi. Odmietnutie podpísania alebo uvedenia dátumu poštový zamestnanec zaznamená v spodnej časti potvrdenia o doručení.“

Keď nie je možné súdnu zásielku s doručenkou adresátovi odovzdať osobne alebo v mieste bydliska, poštový zamestnanec tam nechá oznámenie o uložení. Lehota, počas ktorej bude zásielka uložená na pošte, je osem dní. Počas tejto lehoty ju môže vyzdvihnúť adresát alebo jeho písomne splnomocnený zástupca.

V prípade, že adresát požiadal o presmerovanie poštových zásielok alebo ich uloženie na pošte, zásielka bude odoslaná na adresu alebo uložená na adrese, ktorú určí adresát, a to počas obdobia, na ktoré sa žiadosť vzťahuje.

Zásielka adresovaná úpadcovi sa odovzdá správcovi.

Pravidlá uplatňovania odsekov 3 až 5 stanovuje kráľ.

[...]

Ods. 4 Minister spravodlivosti môže určiť formuláre a údaje, ktoré je potrebné používať pri zasielaní súdnej zásielky s doručenkou. Ak sa miesto určenia nachádza v zahraničí, súdna zásielka s doručenkou sa nahrádza doporučenou poštovou zásielkou bez toho, aby boli dotknuté spôsoby zasielania stanovené v medzinárodných dohovoroch a uplatňované podľa odsekov 2 a 3.

Ak o to jeden z navrhovateľov alebo žiadateľov požiadajú, buď na úvod v rámci predvolania či v rámci návrhu, alebo písomne, a to najneskôr v čase prvého konania pred sudcom, oznámenie súdnu zásielkou s doručenkou sa nahradí doručením na žiadosť strany, zodpovednej za takýto postup.

Čl. 46 ods. 1 Oznámenie obyčajnou zásielkou strane, ktorú zastupuje právnik podľa článkov 728, 729 alebo 729 ods. 1 a ktorá neinformovala kanceláriu súdu v súlade s článkom 729 ods. 1 o tom, že ju prestal zastupovať, sa uskutoční obyčajnou zásielkou tomuto právnikovi.“

V článku 32b Súdného poriadku sa stanovuje právny rámec pre komunikáciu a oznamovanie medzi viacerými zúčastnenými stranami v rámci súdneho systému.

6 Je v občianskoprávných konaniach povolené elektronické doručovanie písomností (doručovanie súdnych a mimosúdnych písomností prostredníctvom prostriedkov elektronickej komunikácie na diaľku, ako je e-mail, zabezpečená internetová aplikácia, fax, sms atď.)? Ak áno, pre ktoré druhy konaní je táto metóda stanovená? Existujú obmedzenia, pokiaľ ide o dostupnosť tejto metódy doručovania písomností alebo prístupu k nej v závislosti od toho, kto je adresátom (právnik, právnická osoba, spoločnosť alebo iný podnikateľský subjekt atď.)?

Elektronický systém doručovania bude spustený v blízkej budúcnosti. Právny rámec pre tento účel už existuje, zatiaľ však nenadobudol účinnosť. Súdny vykonávateľia budú môcť v občianskych alebo trestných veciach rozhodnúť, či písomnosť doručia elektronicky, alebo osobne. Zásada teritoriality bude zachovaná.

V praxi sa doručenie uskutoční prostredníctvom elektronickej právnej adresy stanovenej príslušnými orgánmi alebo prostredníctvom zvolenej domácej elektronickej adresy. Aby bolo možné prijať doručenie na domácej elektronickej adrese, adresát bude musieť na tento účel poskytnúť svoj výslovný súhlas prostredníctvom svojej elektronickej identifikácie (e-ID).

7 „Náhradné“ doručovanie

7.1 Umožňujú právne predpisy tohto členského štátu iné metódy doručovania v prípade, že adresátovi nie je možné písomnosti doručiť (napr.: oznámenie na adresu bydliska, do kancelárie súdneho úradníka, poštou alebo vyvesením oznámenia)?

Belgické právne predpisy stanovujú niekoľko spôsobov zasielania písomností (pozri odpoveď na otázku č. 5).

Zvyčajným spôsobom zasielania súdnych písomností je doručenie prostredníctvom súdneho vykonávateľa.

V článku 32 Súdného poriadku je doručenie definované ako „odovzdanie originálu alebo kópie písomnosti, uskutočňuje sa prostredníctvom súdneho vykonávateľa, prípadne tak ako sa pre stanovené prípady stanovuje v zákone“.

V zákone sú však vymedzené určité prípady, v ktorých je možné písomnosti zasielať obyčajným **oznámením**.

V článku 32 Súdného poriadku je oznámenie definované ako „odoslanie originálu alebo kópie písomnosti v rámci súdneho konania, uskutočňuje sa poštovou službou alebo elektronickej poštou na elektronickej adrese, alebo v zákonom stanovených prípadoch faxom alebo zákonne stanovenou formou.“

V článku 14 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch spresňuje, že oznámenie poštou sa musí uskutočniť prostredníctvom „doporučeným listom s potvrdením o doručení alebo iným rovnocenným dokladom“.

1. Hlavné spôsoby doručenia

a) Osobné doručenie (články 33 a 34 Súdného poriadku).

Podľa článku 33 Súdného poriadku „doručenie prebehne odovzdaním kópie písomnosti do vlastných rúk adresáta. Osobné doručenie adresátovi sa môže vykonať na mieste, kde ho zastihne súdny vykonávateľ. Ak adresát odmietne prijať kópiu písomnosti, súdny vykonávateľ uvedie informáciu o takom odmietnutí na origináli a písomnosť sa považuje za osobne doručení.“

Ďalej sa v článku 34 Súdného poriadku uvádza, že „písomnosť sa považuje za osobne doručení právnickej osobe, keď sa kópia písomnosti odovzdá orgánu alebo poverenej osobe s oprávnením na základe zákona, stanov alebo riadneho oprávnenia zastupovať alebo spoločne zastupovať právnickú osobu v súdnych vzťahoch“.

b) Doručenie v mieste bydliska (článok 35 Súdného poriadku).

V článku 35 Súdného poriadku sa stanovuje, že „ak písomnosť nie je možné doručiť osobne, doručenie sa uskutoční v mieste bydliska adresáta alebo v mieste jeho pobytu v prípade absencie bydliska, a v prípade právnickej osoby v hlavnom či administratívnom sídle. Kópia písomnosti sa odovzdá rodičovi, príbuznému, poverenej osobe alebo zamestnancovi adresáta. Nie je možné odovzdať ju neplnoletému dieťaťu, ktoré nedosiahlo vek 16 rokov. [...]“

Podľa článku 36 Súdneho poriadku je bydlisko „miesto, ktoré má adresát zaregistrované ako hlavnú adresu v registroch obyvateľov“, zatiaľ čo miesto pobytu je „akékoľvek iné zariadenie alebo miesto ako napríklad to, kde má osoba kanceláriu alebo obchodnú či podnikovú prevádzku“.

c) Doručenie uložením kópie písomnosti (článok 38 ods. 1 Súdneho poriadku).

V článku 38 ods. 1 Súdneho poriadku sa stanovuje, že ak písomnosť nie je možné doručiť osobne a ani v mieste bydliska, „doručenie spočíva v tom, že súdny vykonávateľ uloží kópiu písomnosti v uzavretej obálke v mieste bydliska adresáta alebo v mieste jeho pobytu v prípade absencie bydliska“. Na tejto obálke musia byť uvedené určité údaje v súlade s článkom 44 ods. 1 Súdneho poriadku.

V článku 38 odseku 1 Súdneho poriadku sa ďalej uvádza: „Najneskôr v prvý pracovný deň po doručení písomnosti súdny vykonávateľ odošle doporučenou poštovou zásielkou ním podpísaný list buď do bydliska adresáta, alebo, v prípade absencie bydliska, do miesta jeho pobytu. V tomto liste sa uvedie dátum a čas doručenia, ako aj možnosť vyzdvihnutia kópie písomnosti adresátom osobne alebo jeho písomne splnomocneným zástupcom v kancelárii súdneho vykonávateľa v lehote najneskôr do troch mesiacov odo dňa doručenia.“

d) Adresa na doručovanie (článok 39 Súdneho poriadku).

Podľa článku 39 Súdneho poriadku „ak si adresát zvolí bydlisko u splnomocneného zástupcu, doručenie alebo oznámenie sa môže uskutočniť v tomto mieste bydliska. Ak je kópia odovzdaná do vlastných rúk splnomocneného zástupcu na zvolenej adrese, písomnosť sa považuje za osobne doručenú. Doručenie ani oznámenie sa nemôže uskutočniť na zvolenej adrese, ak splnomocnený zástupca zomrel, nemá tam už bydlisko alebo tam prestal vykonávať svoju činnosť“.

2. Oznámenie doporučenou zásielkou s potvrdením o doručení

Ak sa písomnosť zasiela doporučenou zásielkou s potvrdením o doručení a adresáta nie je možné zastihnúť na adrese uvedenej na zásielke, na tejto adrese sa ponechá oznámenie o zásielke. V takomto prípade je možné zásielku vyzdvihnúť na mieste uvedenom na oznámení o zásielke alebo na mieste podľa dohody medzi poštou a adresátom v lehote do 15 dní po dni predloženia.

7.2 Ak sa použijú iné metódy, ktorý moment sa považuje za moment doručenia písomností?

Ak sa písomnosť zasiela doporučenou zásielkou s potvrdením o doručení a adresáta nie je možné zastihnúť na adrese uvedenej na zásielke, na tejto adrese sa ponechá oznámenie o zásielke. V takomto prípade je možné zásielku vyzdvihnúť na mieste uvedenom na oznámení o zásielke alebo na mieste podľa dohody medzi poštou a adresátom v lehote do 15 dní po dni predloženia.

Ak sa písomnosť zasiela **doručením**, v zázname o doručení musí byť uvedený dátum doručenia (článok 43 Súdneho poriadku).

V prípade **oznámenia** písomnosti Belgicko uplatňuje systém dvoch dátumov.

V skutočnosti sa dátum, ktorý sa berie do úvahy vo vzťahu k odosielateľovi, líši od dátumu, ktorý sa berie do úvahy vo vzťahu k adresátovi písomnosti.

Pokiaľ ide o odosielateľa, dátum odoslania platí ako dátum oznámenia.

V článku 53b belgického Súdneho poriadku sa stanovuje, že lehota adresáta začína plynúť prvým dňom nasledujúcim po dni predloženia zásielky v mieste bydliska, prípadne v mieste pobytu alebo zvoleného bydliska, ak zákon neustanovuje inak.

7.3 Ak je inou metódou uloženie písomností na osobitné miesto (napr. na poštový úrad), ako je adresát o tomto uložení informovaný?

Informácie o **doručení** súdnym vykonávateľom uložením kópie písomnosti v časti: Doručenie uložením kópie písomnosti (článok 38 ods. 1 Súdneho poriadku).

7.4 Ak adresát odmietne prijať doručené písomnosti, aké sú dôsledky? Považujú sa písomnosti za skutočne doručené, ak odmietnutie nebolo legitímne?

Keď k odovzdaniu písomnosti došlo **doručením** prostredníctvom súdneho vykonávateľa, adresát nemá možnosť proti nemu namietať okrem dôvodov odmietnutia uvedených v článkoch 5 a 8 nariadenia (ES) č. 1393/2007 (potreba prekladu).

Keď k odovzdaniu písomnosti došlo **oznámením** prostredníctvom poštovej zásielky, v článku 53b belgického Súdneho poriadku sa stanovuje, že lehota určená adresátovi začína plynúť prvým dňom nasledujúcim po dni **predloženia** zásielky v mieste bydliska, prípadne v mieste pobytu alebo zvoleného bydliska, ak zákon neustanovuje inak. Adresát nemá možnosť namietať proti doručeniu doporučenou zásielkou s potvrdením o doručení.

Adresát však môže po doručení doporučenou zásielkou s potvrdením o doručení namietať proti platnosti tohto doručenia, pokiaľ dokáže, že na obálke doporučenej zásielky nie je uvedená adresa jeho bydliska, trvalého bydliska ani zvoleného bydliska. Doručenie súdnym vykonávateľom je preto právne istejšie ako doručenie doporučenou zásielkou s potvrdením o doručení. V prípade osobného doručenia doručujúci súdny vykonávateľ overí adresu adresáta vo vnútroštátnom registri fyzických osôb. Dátum doručenia doporučenou zásielkou sa nemôže s istotou potvrdiť, ak adresát nepodpísal potvrdenie o doručení a neuviedol na ňom dátum pri (prvom) predložení doporučenej zásielky v mieste bydliska, trvalého bydliska alebo zvoleného bydliska. Naopak, dátum osobného doručenia sa vždy vyznačuje v zázname o doručení.

Okrem toho z prípravných prác na už spomínanom nariadení (ES) č. 1393/2007, a najmä návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch, predloženého Komisiou 11. júla 2005, vyplýva, že úprava článku 14 mala za cieľ zaviesť „vo všetkých členských štátoch jednotné pravidlo pre poštové služby [ustanovením] jednotnej požiadavky (doporučeným listom s potvrdením o doručení alebo iným rovnocenným spôsobom) [...]“. Touto podmienkou je s dostatočnou istotou zaručené, že adresát písomnosť prijal a existuje o tom dostatočný dôkaz“. Požiadavka potvrdenia o doručení má teda za cieľ zaručiť právnu istotu zúčastnených strán. Podľa týchto prípravných prác nie je možné preukázať, že adresát písomnosť „prijal“, ak nepodpísal potvrdenie o doručení. Z riešenia prijatého v článku 53b belgického Súdneho poriadku však vyplýva, že oznámenie písomnosti bude vykonané „predložením“ písomnosti v mieste bydliska, pobytu alebo zvoleného bydliska adresáta bez ohľadu na to, či bola písomnosť skutočne odovzdaná alebo potvrdenie o doručení podpísané.

8 Doručenie poštou zo zahraničia (článok 14 nariadenia o doručovaní)

8.1 Ak poštová služba doručí písomnosť zaslanú zo zahraničia adresátovi v tomto členskom štáte v situácii, keď sa vyžaduje potvrdenie o doručení (článok 14 nariadenia o doručovaní), doručuje poštová služba písomnosť len samotnému adresátovi alebo v súlade s vnútroštátnymi pravidlami o doručovaní poštou môže písomnosť doručiť aj inej osobe na tej istej adrese?

V článku 1 kráľovského dekrétu z 27. apríla 2007 o poštových službách sa stanovuje, že registrovanými poštovými zásielkami sú doporučené poštové zásielky a poštové zásielky s deklarovanou hodnotou.

Doporučená zásielka s potvrdením o doručení môže v zásade byť doručená iba adresátovi po overení jeho totožnosti a podpísaní potvrdenia o doručení (články 30, 53 a 54 a *contrario* už spomínaného kráľovského dekrétu z 27. apríla 2007).

V článku 57 spomínaného kráľovského nariadenia z 27. apríla 2007 sa však stanovuje, že „registrované poštové zásielky, ktorých adresa sa vzťahuje na osobu, u ktorej má adresát zvolené bydlisko, je možné odovzdať tejto osobe“.

V článku 62 spomínaného kráľovského dekrétu z 27. apríla 2007 sa stanovuje, že „za adresátov korešpondencie určenej spoločnostiam, združeniam, organizáciám, firmám a spoločenstvám akéhokoľvek druhu sa považujú osoby, ktoré môžu prijímať korešpondenciu v súlade so všeobecnými právnymi predpismi“.

V článku 58 spomínaného kráľovského dekrétu z 27. apríla 2007 sa stanovuje, že „registrované poštové zásielky určené maloletým deťom do 15 rokov sa odovzdávajú osobám, ktoré sú za ne zodpovedné alebo ktorým sú zverené do starostlivosti“.

A nakoniec, podľa článku 65 spomínaného kráľovského dekrétu z 27. apríla 2007 doporučené zásielky „môžu byť odovzdané [...] splnomocnenému zástupcovi adresáta, [...] na základe predloženia splnomocnenia s formálnym vyjadrením plnej moci na preberanie poštových zásielok“.

8.2 Ako sa môže podľa pravidiel doručovania poštou v tomto členskom štáte uskutočniť doručovanie písomností zo zahraničia podľa článku 14 nariadenia o doručovaní č. 1393/2007, ak sa na adrese doručenia nepodarilo nájsť ani adresáta ani žiadnu inú osobu oprávnenú prevziať doručené písomnosti (ak je to podľa vnútroštátnych pravidiel doručovania poštou možné – pozri vyššie)?

Poštové zásielky sa zasielajú na uvedenú adresu okrem prípadov, keď sa vyskytne zjavná chyba (napr. nesprávne napísaný názov ulice, nesprávne číslo domu, zjavne nesprávne PSČ atď.).

Ak nie je možné adresáta zastihnúť na uvedenej adrese, doporučená zásielka sa neodovzdá, pokiaľ samotný adresát nepožiadal o zasielanie poštových zásielok na inú adresu v rámci presmerovania pošty (článok 51 kráľovského dekrétu z 27. apríla 2007 o poštových službách).

8.3 Poskytuje poštový úrad určitý čas na vyzdvihnutie písomností skôr, ako písomnosti pošle naspäť ako nedoručené? Ak áno, ako je adresát informovaný o tom, že si má na poštovom úrade vyzdvihnúť zásielku?

Podľa článku 60 kráľovského dekrétu z 27. apríla 2007 o poštových službách „v prípade neúspešného pokusu o predloženie registrovanej zásielky v mieste bydliska tam bude ponechať oznámenie o zásielke. V takom prípade poštové zásielky [...] možno vyzdvihnúť na mieste uvedenom na oznámení o zásielke alebo na mieste podľa dohody medzi poštou a adresátom v lehote do 15 dní po dni predloženia“.

V článku 66 spomínaného kráľovského dekrétu z 27. apríla 2007 sa uvádza, že „poštové zásielky, ktoré nebolo možné doručiť adresátovi, sa vrátia odosielateľovi [...]. Doporučené zásielky a knihy sa musia vrátiť vždy“.

9 Existuje nejaký písomný doklad o tom, že písomnosť bola doručená?

V prípade doručenia sa v článku 43 Súdneho poriadku stanovuje, že osoba, ktorej sa odovzdá kópia, musí podpísať originál. Ak podpísať odmietne, súdny vykonávateľ také odmietnutie uvedie v zázname o doručení. Tak sa v každom prípade zabezpečí doklad o doručení. Záznam súdneho vykonávateľa je veľmi ťažké spochybníť.

V prípade oznámenia je písomný doklad o ňom samozrejmosťou, pokiaľ sa uskutočňuje doporučenou poštou. V článku 46 Súdneho poriadku sa stanovuje doklad o prevzatí aj v prípade súdnej zásielky. Tento doklad je vedený v spise ku konaniu.

10 Ako sa postupuje v prípade, ak z nejakého dôvodu adresát písomnosť neprevezme alebo sa doručenie uskutoční v rozpore so zákonom (napríklad písomnosť sa doručí tretej osobe)? Môže byť doručenie písomnosti napriek tomu platné (napr. je možná náprava porušenia zákona) alebo je potrebné opätovné doručenie písomností?

Za normálnych okolností je len málo pravdepodobné, že adresát písomnosť nedostane, keďže v belgickom práve sa využíva osobné doručenie. To znamená, že kópiu súdny vykonávateľ doručí adresátovi osobne. V zákone sa však ustanovujú aj prípady, v ktorých sa písomnosť doručí tretej strane (článok 35 Súdneho poriadku) alebo ponechá na určitej adrese (článok 38). V takýchto prípadoch sa doručenie považuje za platné aj vtedy, ak sa písomnosť nedoručila adresátovi osobne. Osoba, ktorá právoplatne potvrdila prijatie písomnosti podľa článku 35 a neodovzdá ju adresátovi alebo ho o nej neinformuje, môže znášať občianskoprávnu zodpovednosť. Toto opatrenie v praxi prináša veľmi dobré výsledky.

Prípadné porušenia právnych predpisov pri doručení alebo oznámení písomnosti však nemožno vylúčiť (napr. neuvedenie určitých informácií do záznamu).

Procedurálna sankcia za nesprávne doručenie alebo oznámenie spočíva vo vyhlásení neplatnosti písomností týkajúcej sa súdneho konania. Pravidlá týkajúce sa neplatnosti sú uvedené v článkoch 860 až 866 Súdneho poriadku.

Na záver je potrebné upozorniť, že osoba, ktorá spôsobí neplatnosť písomnosti, môže za to niesť zodpovednosť, ak sa zistí jej zavinenie.

11 Musím za doručenie písomnosti zaplatiť, a ak áno, koľko?

Súdnemu vykonávateľovi sa za jeho prácu poskytuje náhrada. Výška náhrady sa upravuje v článku 522 ods. 1 Súdneho poriadku.

Presné sadzby, ktoré je potrebné dodržať, sú uvedené v kráľovskom dekréte z 30. novembra 1976, ktorým sa stanovujú sadzby za úkony súdnych vykonávateľov v občianskych a obchodných veciach, ako aj vo veciach určitých dávok (pozri na stránke:

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1976113030&table_name=loi).

Posledná aktualizácia: 19/12/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.